

Sporočilo za medije

EMBARGO

Prosimo, da se vsebina sporočila v medijih ne citira in/ali povzema do 18. marca do 18:59 ure v Ljubljani (do 12:59 ure v New Yorku, do 19.59 ure v Londonu ter do 09:59 ure v Shanghaju)

Slovenske multinacionalke: Majhne, a rastoče

*Sporočilo Centra za mednarodne odnose (CMO) in CPII 2008 –
Lestvica TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK*

Ljubljana in New York, 18. Marec, 2008

Lestvica največjih slovenskih (nefinančnih) multinacionalnih podjetij v letu 2007, ki sta jo danes predstavila Center za mednarodne odnose na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani in Program za mednarodne investicije na Univerzi Columbia v New Yorku, razkriva dinamično gibanje neposrednih investicij slovenskih podjetij v tujini. Že tretje leto v zadnjih štirih letih so neposredne investicije v tujini presegle prilive tujih neposrednih investicij v Sloveniji.

Glavne ugotovitve raziskave so, da je v letu 2006 petindvajseterica TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK imela v tujini skoraj 3 milijarde EVROV sredstev (tabela 1), skoraj 5,5 milijard EVROV prodaje (vključno z izvozom) in je na tujih trgih zaposlovala 23.616 oseb. Tako sredstva v tujini kakor število zaposlenih v tujini sta se od leta 2004 več kot podvojila, medtem ko se je prodaja v tujini povečala za 60%. Neposredne naložbe so pretežno usmerjene v Evropo. Največja 3 slovenska multinacionalna podjetja – Mercator, Gorenje in Krka – imajo več kot polovico sredstev petindvajseterice v tujini, sredstva prvih 5 največjih multinacionalk pa predstavljajo kar 68% vseh sredstev petindvajseterice v tujini.

Slovenska podjetja so v primerjavi s tujimi tekmeci relativno majhna (sredstva v tujini, ki jih imajo podjetja na lestvici TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK predstavljajo približno 5% sredstev, ki jih imajo v tujini podjetja iz lestvice TOP 25 MNP v Rusiji ali lestvice TOP 20 MNP v Braziliji¹), vendar imajo v slovenskem gospodarstvu izjemno velik pomen. "Slovenske multinacionalke so najpogosteje regionalno usmerjene, neposredne investicije pa motivira iskanje in ohranjanje trgov. Večina njihovih podružnic, tako prodajnih, ki prevladujejo kot tudi proizvodnih, je v državah zahodnega Balkana. Imamo pa tudi igralce v globalnih nišah, kot je na primer Kolektor²," pravi Marjan Svetličič, predstojnik Centra za mednarodne odnose. Na dvomilijonskem trgu neposredne investicije v tujini zagotavljajo preživetje in so gonilo rasti slovenskih podjetij," dodaja Karl P. Sauvart, izvršni direktor Programa za mednarodne investicije na Columbia University.

¹ Lestvici za največje brazilske in ruske multinacionalke so bile objavljene decembra 2007 na www.cpii.columbia.edu.

² Glej Prilogo Primer 1.

Center za mednarodne odnose (CMO), na Fakulteti za družbene vede in Program za mednarodne investicije na Columbia University, sta v sodelovanju pripravila lestvico slovenskih multinacionalnih podjetij. Lestvica je del globalnega projekta sestavljanja lestvic za vsa rastoča gospodarstva. Lestvici za Brazilijo in Rusijo sta bili objavljeni decembra 2007 (glej www.cpii.columbia.edu), kmalu pa bodo objavljene tudi lestvice za Izrael, Južnoafriško republiko in Turčijo.

Tabela 1. CMO-CPII lestvica TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALNIH PODJETIJ glede na vrednost sredstev v tujini, 2006 (v tisočih EVROV)			
Rang	Ime	Dejavnost	Premoženje v tujini
1	Mercator	Trgovina na drobno	723.066
2	Gorenje	Oskrba z električno energijo, Predelovalna dejavnost	505.518
3	Krka	Predelovalna dejavnost	333.371
4	Droga Kolinska ^a	Predelovalna dejavnost	267.101
5	Petrol	Oskrba z nafto	233.436
6	Merkur	Trgovina na drobno	154.075
7	Intereuropa	Transport	96.281
8	Helios	Predelovalna dejavnost	91.867
9	Iskra Avtoelektrika	Predelovalna dejavnost	60.931
10	Elan	Predelovalna dejavnost	56.600
11	Unior	Predelovalna dejavnost	50.385
12	Lesnina	Trgovina na drobno	50.049
13	Kolektor Group	Predelovalna dejavnost	44.530
14	Prevent	Predelovalna dejavnost	38.372
15	Trimo	Predelovalna dejavnost	35.389
16	Viator & Vektor	Transport	29.653
17	HIT	Dejavnost igralnic	27.686
18	JUB	Predelovalna dejavnost	26.835
19	Hidria	Predelovalna dejavnost	24.650
20	Perutnina Ptuj	Predelovalna dejavnost	23.751
21	Kovintrade	Predelovalna dejavnost	20.579
22	ERA	Trgovina na drobno	16.895
23	ETI Elektroelement	Predelovalna dejavnost	16.122
24	Alpina	Trgovina na drobno	15.420
25	Kompas	Potovalna agencija, organizator potovanj	15.009
SKUPAJ			2.957.571

a. Droga in Kolinska sta izvedli združitev leta 2004.

Vir: CMO- CPII anketa o Slovenskih multinacionalkah.

Značilnosti Top 25

- Celotna vrednost sredstev v tujini za vseh TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALNIK predstavljaja kar **86% vrednosti vseh slovenskih neposrednih investicij v tujini** (stanja slovenskih neposrednih investicij v tujini).
- **Slovenske multinacionalke so v primerjavi s tujimi tekmeci majhne:**
 - Le pet podjetij je imelo več kakor 800 tisoč EVROV premoženja v tujini, štiri podjetja so v tujini zaposlovala preko 2000 ljudi in kar štiri podjetja so imela manj kakor 500 zaposlenih (*Priloga Tabela 1*).

- Nobeno podjetje iz lestvice TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK se ni uvrstilo na lestvico TOP 50 MNP iz rastočih gospodarstev³.
 - Vsa podjetja so v slovenski lasti. Le eno podjetje izmed TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK je svoj zgodnji razvoj začelo kot podjetje v tuji lasti in nekaj let kasneje postalo podjetje v 100% slovenski lasti (glej Prilogo, Primer 1: Kolektor).
- Slovenske multinacionalke so v obdobju med 2004 in 2006 beležile dinamično rast; njihova skupna sredstva v tujini (celotne petindvajseterice) so se skoraj podvojila na skoraj 3 milijarde EVROV, njihova prodaja v tujini se je povečala za več kot 50% in je leta 2006 znašala skoraj 5,5 milijarde EVROV, podvojilo pa se je tudi njihovo število zaposlenih v tujini, na skupaj 23.616 oseb.

Tabela 2. Agregirani podatki za največjih TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK v obdobju od 2004 – 2006 (v tisočih EVROV in število zaposlenih)				
Spremenljivka	2004	2005	2006	% sprememba 2006/2005
Sredstva				
V tujini	1.528.196	2.263.850	2.957.571	31
Skupaj	6.695.422	7.945.788	8.925.253	12
<i>Delež sredstev v tujini v celotnih sredstvih (%)</i>	23	28	33	
Zaposleni				
V tujini	11.699	18.972	23.616	24
Skupaj	69.655	77.027	81.349	6
<i>Delež zaposlenih v tujini glede na vse zaposlene (%)</i>	17	25	29	
Prodaja (vključno z izvozom)				
V tujini	3.495.259	4.301.802	5.498.764	28
Skupaj	8.494.862	9.329.205	10.522.654	13
<i>Delež prodaj v tujini celotni prodaji (%)</i>	41	46	52	

Vir: CMO - CPII anketa o Slovenskih multinacionalkah.

- Rast na tujih trgih je gonilo rasti največjih 25 multinacionalk. Prodaje na domačem trgu so v letu 2004 predstavljale 59 % celotne prodaje, v letu 2006 pa je delež prodaje na domačem trgu v celotni prodaji upadel na 48%. V največjih dveh podjetjih iz predelovalne dejavnosti so prodaje v tujini presegle 86% celotne prodaje.
- **Vendar pa rast na tujih trgih ne poteka na račun zmanjševanja zaposlenosti, investicij ali prodaje na domačem trgu, temveč jo dopolnjuje.** Tako vrednost prodaje na domačem trgu kakor obseg zaposlenosti sta ostali stabilni. Podjetja iz lestvice TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK ostajajo med pomembnejšimi zaposlovalci, njihova sredstva v Sloveniji pa so se od leta 2004 do 2006 povečala za 15%.
- Agregatni **Indeks transnacionalnosti** za vsa podjetja TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK je od leta 2004 do 2006 **narasel** od 36% na 45%, kar ponazarja hitro rast mednarodnega poslovanja. Po kazalcih internacionaliziranosti slovenska podjetja ne zaostajajo dosti za največjimi svetovnimi multinacionalkami, v povprečju pa so bolj internacionalizirana kakor podjetja iz drugih tranzicijskih držav. Najbolj

³ Glej UNCTAD, *World Investment Report 2007* (Geneva: UNCTAD, 2007). Zadnji razpoložljivi podatki so na voljo za leto 2005.

internacionalizirano slovensko multinacionalno podjetje je JUB, podjetje za proizvodnjo barv, njihov indeks internacionalizacije dosega kar 77% (Glej Prilogo Tabela 1).

- Prevladujoči delež slovenskih neposrednih investicij v tujino izvedejo podjetja **v privatni lasti**. (Le eno podjetje izmed TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK, ki zavzema približno 2% skupne vrednosti sredstev celotne petindvajseterice v tujini, je v večinski lasti države).
- Vseh TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK ima skupaj **286 podjetij v tujini** (Priloga Tabela 1) **v 53 različnih državah**. V povprečju imajo multinacionalna podjetja iz prve petindvajseterice **11,5 podjetij v tujini v 9 različnih državah**. Najbolj razširjeno mrežo podjetij v tujini ima Gorenje, ki je prisotno v 26 različnih državah in ima 41 podjetij v tujini, sledita pa mu Unior in Hidria, ki sta prisotna v 17 različnih državah in imata vsak po 21 podjetij v tujini.
- Večina podjetij iz lestvice TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK je regionalnih multinacionalk. Indeks regionalne razpršenosti (Priloga Tabela 2) razkriva, da je glavina podjetij v tujini – več kot 80% - lociranih v Evropi. Kar 9 od 25 multinacionalnih podjetij ima svojo mrežo podjetij v tujini izključno v Evropi. Najpomembnejša lokacija za podjetja v tujini so države Zahodnega Balkana, vendar pa sloveske multinacionalke kažejo rastoče zanimanje za ustanavljanje podružnic tudi na oddaljenih hitro rastočih trgih kot so Rusija, Kitajska in druge azijske države.
- **Kar 16 od TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK se uvršča v predelovalne dejavnosti** (proizvodnja hrane in pijač, kemičnih in farmacevtskih izdelkov, proizvodnja strojev in opreme, električnih aparatov ter športne opreme), ki so po vrednosti najpomembnejše pri investicijah v tujini in zavzemajo 54% sredstev petindvajseterice v tujini. Po vrednosti sredstev v tujini sledi trgovina na drobno, kjer sredstva 5 podjetij v tujini predstavljajo 32% sredstev TOP 25 v tujini. Ostale dejavnosti so transport (4% vrednosti sredstev v tujini), oskrba z električno energijo, nafto, igralništvo, organiziranje potovanj in povezane dejavnosti (Priloga Tabela 3, in Slika 2).
- Le 8 od 25 največjih slovenskih multinacionalk ima matično podjetje v glavnem mestu, Ljubljani, kar je odsev decentralizirane stragije razvoja industrije v preteklosti. Kar 3 podjetja od prvih 5 imajo sedež matice izven Ljubljane.
- Z izjemo enega podjetja so bila vsa **podjetja** iz lestvice TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK **ustanovljena pred prehodom v tržno gospodarstvo**.
- Lestvica TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK vključuje tako **starejše kot mlajše neposredne investitorje** v tujini. Sedem podjetij ima izkušnje z investicijami v tujini še iz obdobja socializma (nekateri, kot na primer Gorenje so investirale v tujini že v 60ih, Krka je ustanovila svojo farmacevtsko podjetje blizu Nairobija že sredi 70ih, prav tako je v 70ih na Švedskem proizvajal smuči Elan. Devet podjetij je svojo prvo investicijo v tujini izvedlo sredi devetdesetih let, preostalih 9 pa je svoje prvo podjetje v tujini ustanovilo po letu 1999.
- Deset podjetij iz lestvice TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK kotira na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev (kotirajo le na tej borzi), 15 podjetij pa ni uvrščeno na nobeno borzo.
- Vsa podjetja iz lestvice za svoj uradni jezik uporabljajo slovenski jezik, kar 15 od 25 pa poleg materinega jezika uporablja tudi druge tuje jezike. 10 od 25 podjetij uradno uporablja slovenski in angleški jezik, 2 podjetij uporabljata 3 uradne jezike (slovenski, angleški, nemški) in eno podjetje 5 jezikov (slovenski, angleški, nemški, hrvaški, srbski).
- Internacionalizacija menedžmenta je razmeroma nizka⁴, z izjemo enega podjetja imajo vsa podjetja iz lestvice predsednike uprav slovenske narodnosti. Višji menedžment je internacionaliziran v 8 od TOP 25 podjetij (v treh primerih tujci zavzemajo 40%, v 2 primerih

⁴ Predsednik uprave Droga Kolinska, Slobodan Vucicevic, je Srb.

30%, v 2 primerih 20 %, v enem primeru pa je v višjem menedžmentu desetina tujcev), 17 podjetij pa ima popolnoma slovenski menedžment.

Slovenske izhodne neposredne investicije

Slovenska podjetja so bila med nekdanjimi socialističnimi državami med prvimi, ki so začela z neposrednimi investicijami v tujino. V tujino so investirala, še preden so bile pri nas dovoljene neposredne investicije tujcev. Primarno so bile investicije v tujini usmerjene v promocijo trgovine. Postopno pa so se pridruževali še drugi motivi in prevladujoča stopenjska internacionalizacija je v večini podjetij postajala vse hitrejša.⁵

“Sistemske-ubežne investicije” iz obdobja socializama so nadomestile investicije motivirane z iskanjem in ohranjanjem trgov, povečevanjem učinkovitosti ter strateškimi povezavami. Stanje izhodnih slovenskih neposrednih investicij je tako od zgodnjih 90ih, ko so znašale manj kot 300 tisoč EUR do leta 2006 naraslo na skoraj 3,5 milijarde EUR (Priloga Slika 3).

Neposredne investicije v tujino so se najbolj povečale konec devetdesetih (četudi nacionalnih podpornih politik vse do leta 1999 ni bilo) in v začetku novega tisočletja. Rast neposrednih naložb v tujino je predvidena tudi v prihodnjih letih. Letni odlivi neposrednih investicij v tujino so v zadnjih 5 letih kar štirikrat presegle vrednost letnih prilivov TNI in ocene kažejo nadaljevanje takih gibanj v Sloveniji.⁶ (Priloga Slika 4). Vladni privatizacijski načrti lako začasno tudi vplivajo na večji obseg prilivov od odlivov.

Za slovenska podjetja so neposredne investicije v tujini pogosto sestavni del strategije rasti in preživetja. Večino investicij v tujini imajo podjetja iz predelovalnih dejavnosti (ki imajo najdaljšo tradicijo in so močno izvozno usmerjena), podporo pa so jim zagotavljale tudi investicije iz storitvenih dejavnosti. NLB, nekdanja banka v državni lasti, je pospeševala internacionalizacijo že od leta 1968, ko je ustanovila prvo podružnico v Nemčiji in kasneje nadaljevala z odpiranjem podjetij v tujini (Priloga Primer 2). Tudi trgovska podjetja so z investicijami v tujini učinkovito pospeševala trgovinske tokove.

Med neposrednimi investicijami v tujino v devetdesetih in tudi sedaj prevladujejo investicije v novoustanovljene družbe, prevzemi in združitve z že obstoječimi družbami so pogostejši po letu 2000. Večji prevzemi in združitve so bili izvedeni v finančnem sektorju, s strani podjetji v proizvodnji farmacevtskih in kemičnih izdelkov, v trgovini na drobno, proizvodnji električnih aparatov ter in proizvodnji in predelavi hrane. Zgodnja internacionalizacija slovenskih podjetij je po osamosvojitvi Slovenije omilila negativne gospodarske posledice in olajšala prehod v tržno gospodarstvo. Pomembna posledica zgodnje internacionalizacije je pridobivanje znanja in izkušenj na tujih trgih ter vzgoja mednarodnih menedžerjev, kar je ključno za uspešno mednarodno rast tudi v prihodnje.

Danes ima neposredne investicije v tujini približno 2,5% slovenskih gospodarskih družb, le te pa so izjemnega pomena za slovenski izvoz in tudi za zaposlovanje. Veliko večino (75%) teh podjetij uvrščamo med majhna in srednje velika podjetja, ki v povprečju dosegajo največje učinke v pospeševanju zaposlenosti in trgovine.

⁵ Več v: Jaklič Andreja in Svetličič Marjan, Enhanced Transition through Outward Internationalization: Outward FDI from Slovenia, ASgate, 2003 ter Jaklič Andreja in Svetličič Marjan: Izhodna internacionalizacija in slovenske multinacionalke, FDV, 2005.

⁶ Laza Kekic in Karl P. Sauvart, ur., *World Investment Prospects to 2011: Foreign Direct Investment and the Challenge of Political Risk*, at www.cpii.columbia.edu.

Dodatne informacije::

Center za mednarodne odnose

Andreja Jaklič

Docentka za področje mednarodne ekonomije, raziskovalka
Center za mednarodne odnose
Fakulteta za družbene vede
Univerza v Ljubljani
andreja.jaklic@fdv.uni-lj.si
+386 1 5805 196

Marjan Svetličič

Redni profesor, Predstojnik CMO
Center za mednarodne odnose
Fakulteta za družbene vede
Univerza v Ljubljani
marjan.svetlicic@fdv.uni-lj.si

Columbia Program on International Investment

Karl P. Sauvant

Executive Director
Columbia Program on International Investment
+1 (212) 854-0689
Karl.Sauvant@law.columbia.edu

John Dilyard

Global Project Coordinator, Emerging Market Global Players
Project
Chair, Management Department
St. Francis College
+1 (718) 489-5347
jdilyard@stfranciscollege.edu

Projekt GLOBALNI IGRALCI RASTOČIH GOSPODARSTEV (Emerging Markets Global Players Project)

CMO-CPII 2007 lestvica TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALNAK je bila pripravljena v okviru projekta "Globalni igralci iz rastočih gospodarstev", pri katerem so sodelovali vodilne svetovne institucije in strokovnjaki na področju neposrednih tujih investicij. Priprava letnih lestvic multinacionalnih podjetij je plod sodelovanja med strokovnjaki in institucijami rastočih gospodarstev pod vodstvom Programa za mednarodne investicije na Columbia University (CPII). Prva lestvica za Brazilijo je bila pripravljena 3. decembra 2007 s strani Fundação Dom Cabral (FDC) in CPII, lestvico za Rusijo sta Moscow School of Management SKOLKOVO in CPII predstavil 11. decembra. Dostopne so na www.cpii.columbia.edu, dodatne informacije pa so na voljo pri cpii@law.columbia.edu.

Center za mednarodne odnose

Center za mednarodne odnose (CMO), ki ga vodi predstojnik prof. dr. Marjan Svetličič, je interdisciplinaren in neodvisen raziskovalni center z več kot 25 letno tradicijo. Je sestavni del Inštituta za družbene vede (IDV) na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani (<http://www.fdv.uni-lj.si/anglescina/default.htm>). CMO strokovnjaki so močno vpeti v domače in mednarodne raziskovalne mreže. Njihovo raziskovalno delo, svetovanje in poučevanje sodi v področja mednarodnih odnosov, mednarodne ekonomije, mednarodnega poslovanja, političnih odnosov, mednarodnih organizacij, mednarodne varnosti in evropskih integracij. Med referencami raziskovalnega in svetovalnega dela strokovnjakov CMO so Evropska komisija, mednarodne vladne organizacije kot na primer OECD, Svetovna Banka, UNCTAD; UNDP, UNIDO, Central and Eastern European Privatization Network, International Center for Economic Growth, nacionalne vladne organizacije in agencije ter številna podjetja. Več informacij na <http://www.mednarodni-odnosi.si/cmo/>.

Program za mednarodne investicije na Univerzi Columbia (Columbia Program on International Investment, CPII)

Program za mednarodne investicije na Univerzi Columbia (CPII), ki ga vodi dr. Karl P. Sauvant, je skupni program Pravne fakultete (Columbia Law School) in inštituta The Earth Institute na Columbia University. Prizadeva si za zduževanje vodilnih strokovnjakov na področju tujih neposrednih investicij (TNI) v globalnem gospodarstvu. CPII se osredotoča na analizo in poučevanje o ekonomskih, pravnih in političnih posledicah TNI. Cilji programa so analiza problemov TNI, njihovih gospodarskih in političnih posledic, ter razvijanje in razširjanje dobrih praks tako med akterji kakor tudi študenti tega področja. Več informacij na www.cpii.columbia.edu.

Priloga tabela 1. CMO-CPII lestvica TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALNIH PODJETIJ, ključne spremenljivke, 2006
(v tisoč EUR in število zaposlenih)

Rang		Ime podjetja	Dejavnost	Sredstva		Prodaja		Zaposlenost		Trans-nationality index	Število podjetij v tujini	Število neposredno pokritih tujih trgov
Sredstva v tujini	Indeks transnacionalnosti			V tujini	Skupaj	V tujini	Skupaj	V tujini	Skupaj			
1	20	Mercator	Trgovina na drobno	723.066	1.861.175	443201	2.064.583	5.892	19.539	30	5	5
2	6	Gorenje	Oskrba z električno energijo, Predelovalna dejavnost	505.518	904.610	950122	1.111.035	2.109	10.556	54	41	26
3	7	Krka	Predelovalna dejavnost	333.371	879.128	574820	667.955	2.113	5.759	54	14	12
4	2	Droga Kolinska	Predelovalna dejavnost	267.101	437.083	238520	337.858	2.605	3.577	68	11	6
5	24	Petrol	Oskrba z nafto	233.436	843.436	267895	1.941.450	363	2.768	18	6	5
6	23	Merkur	Trgovina na drobno	154.075	874.108	352291	999.029	661	4.075	23	8	7
7	13	Intereuropa	Transport	96.281	289.777	146889	219.574	1.018	2.310	48	12	10
8	3	Helios	Predelovalna dejavnost	91.867	258.253	315215	259.364	920	2.211	66	21	13
9	17	Iskra Avtoelektrika	Predelovalna dejavnost	60.931	168.791	151399	197.884	443	2.534	43	12	11
10	4	Elan	Predelovalna dejavnost	56.600	122.071	110202	122.726	337	1.267	54	7	6
11	19	Unior	Predelovalna dejavnost	50.385	389.227	193401	284.703	645	3.796	33	21	17
12	12	Lesnina	Trgovina na drobno	50.049	98.457	71358	138.341	303	683	49	6	2
13	10	Kolektor Group	Predelovalna dejavnost	44.530	177.684	229054	247.948	1.110	2.879	52	10	9
14	11	Prevent	Predelovalna dejavnost	38.372	215.543	355599	329.944	1.143	3.817	52	5	5
15	5	Trimo	Predelovalna dejavnost	35.389	122.588	175425	168.186	278	979	54	12	12
16	15	Viator & Vektor	Transport	29.653	218.577	244109	239.130	549	2.554	46	11	9
17	25	HIT	Dejavnost igralnic	27.686	302.904	18724	226.830	236	2.548	9	3	3
18	1	JUB	Predelovalna dejavnost	26.835	51.187	88.110	63.928	136	342	77	9	9
19	18	Hidria	Predelovalna dejavnost	24.650	179.639	137849	183.932	330	2.400	34	21	17
20	21	Perutnina Ptuj	Predelovalna dejavnost	23.751	189.011	74087	166.438	625	2.289	28	5	3
21	16	Kovintrade	Predelovalna dejavnost	20.579	110.840	125523	178.284	134	294	45	10	9
22	22	ERA	Trgovina na drobno	16.895	68.898	9410	80.818	163	371	27	2	2
23	14	ETI Elektroelement	Predelovalna dejavnost	16.122	62.562	63588	71.309	431	1.745	47	10	10
24	8	Alpina	Trgovina na drobno	15.420	60.596	46785	57.158	866	1.625	54	8	7
25	3	Kompas	Potovalna agencija, organizator potovanj	15.009	39.108	115188	164.247	206	431	52	16	16
SKUPAJ				2.957.571	8.925.253	5.498.764	10.522.654	23.616	81.349		286	53

Vir: CMO-CPII anketa o slovenskih multinacionalkah.

Priloga Tabela 2. TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK, Indeks regionalnosti^a, 2006

Ime	Evropa	SND	Bližnji vzhod	Afrika	Severna Amerika	Latinska Amerika	Jugovzhodna Azija	Avstralija
Mercator	100	-	-	-	-	-	-	-
Gorenje	98	-	2	-	-	-	-	-
Krka	79	14	-	-	7	-	-	-
Droga Kolinska	100	9	-	-	-	-	-	-
Petrol	100	-	-	-	-	-	-	-
Merkur	100	-	-	-	-	-	-	-
Intereuropa	83	17	-	-	-	-	-	-
Helios	81	19	-	-	-	-	-	-
Iskra Avtoelektrika	42	17	8	-	8	8	17	-
Elan	71	-	-	-	14	-	14	-
Unior	71	-	-	-	5	-	19	5
Lesnina	100	-	-	-	-	-	-	-
Kolektor Group	50	-	-	-	20	10	20	-
Prevent	40	-	-	-	-	20	20	-
Trimo	75	25	-	20	-	-	-	-
Viator & Vektor	91	9	-	-	-	-	-	-
HIT	100	-	-	-	-	-	-	-
JUB	89	11	-	-	-	-	-	-
Hidria	67	5	-	-	5	14	10	-
Perutnina Ptuj	100	-	-	-	-	-	-	-
Kovintrade	100	-	-	-	-	-	-	-
ERA	100	-	-	-	-	-	-	-
ETI Elektroelement	80	-	-	-	-	-	20	-
Alpina	63	13	-	-	13	-	13	-
Kompas	88	6	-	-	6	-	-	-

Vir: CMO-CPII anketa o slovenskih multinacionalkah.

^a Indeks regionalnosti izračunamo tako, da delimo število podjetij, ki jih ima neko multinacionalno podjetje v določeni regiji, s številom, vseh njegovih podjetij v tujini ter ga pomnožimo. The Regionality Index is calculated by dividing the number of a firm's foreign affiliates in a particular region of the world by its total number of foreign affiliates and multiplying the result by 100.

Priloga Tabela 3. TOP 25 SLOVENSКИH MNP, prerez po dejavnostih^a, 2006

Dejavnost	Število podjetij	Vrednost sredstev v tujini (v milijonih EVROV)	Delež v celotnih sredstvih TOP 25 MNPv tujini (v odstotkih)
Predelovalne dejavnosti	16	1.611	54
Trgovina na drobno	5	959	32
Transport	2	127	4
Oskrba z elektriko	1	506	17
Oskrba z nafto	1	233	8
Igralništvo	1	28	1
Potovalne agencije in organizatorji potovanj	1	15	1

a Nekatera podjetja hkrati delujejo v več dejavnostih (na primer v predelovalni dejavnosti ter trgovini na drobno).

Vir: CMO-CPII anketa o slovenskih multinacionalkah.

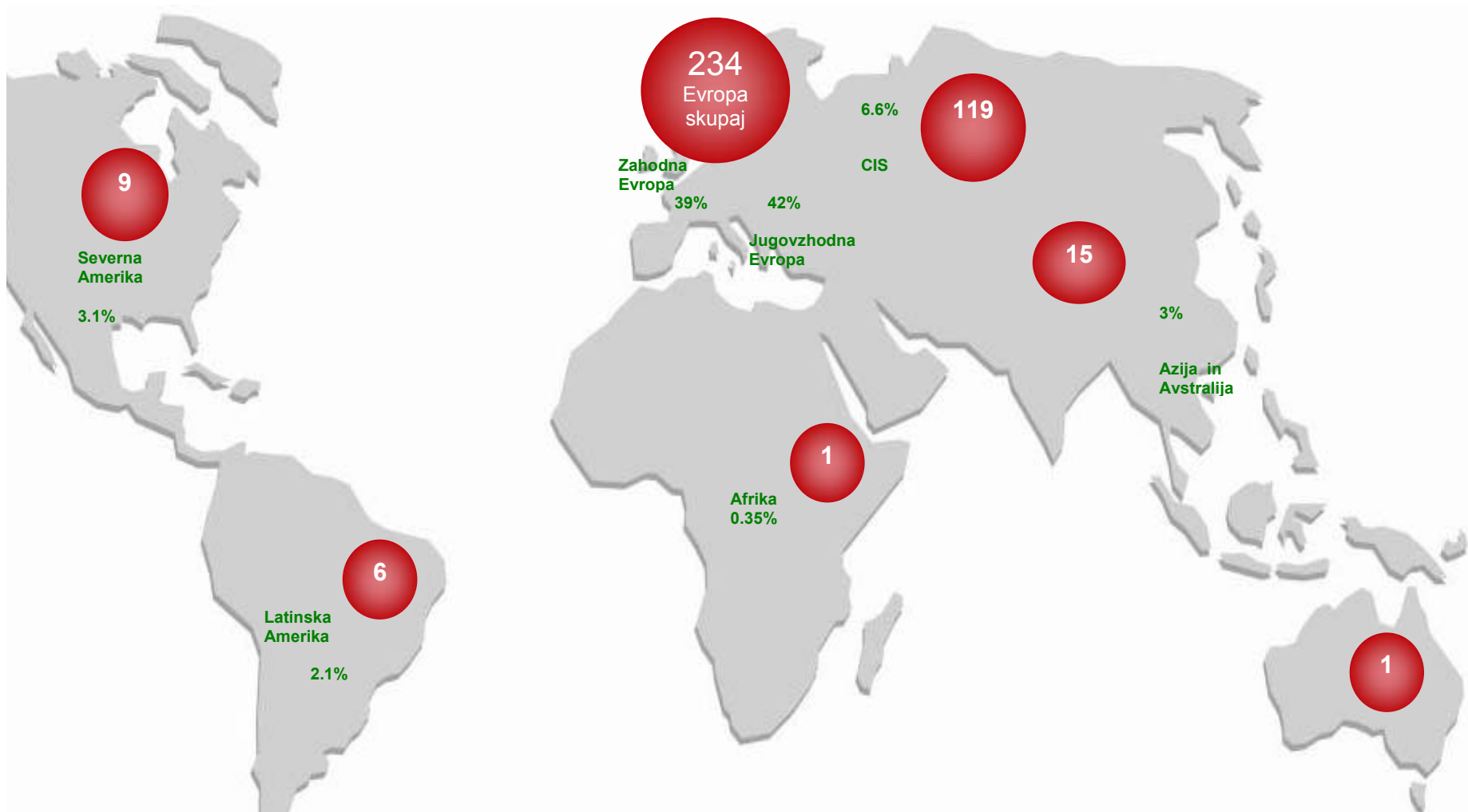
Priloga Tabela 4. Največjih 10 Slovenskih mednarodnih prevzemov in združitvev, od 2005 do januarja 2008

(milioni EUR)

<u>Datum</u>	<u>Ime prevzemika (združitelja)</u>	<u>Ime tarče prevzema ali združitve</u>	<u>Ciljna dejavnost</u>	<u>Ciljna država</u>	<u>Delež prevzetega podjetja (v %)</u>	<u>Vrednost transakcije</u>
oktober-2006	Mercator	Rodić Trgovina	Trgovina na drobno	Srbija in Črna gora	100.00	198,0
6. julij 2005	Nova Ljubljanska Banka dd	Continental Banka	Bančništvo	Srbija in Črna gora	98.43	44,8
junij 2007	Mercator	Presoflex, d.o.o	Trgovina na drobno	Hrvaška	100.00	38,5
24. april 2007	Telekom Slovenije dd	Gibtelecom	Telekomunikacije	Gibraltar	50.00	37,9
28. avgust 2007	Holding Slovenske Elektrarne	Toplofikatzia Ruse EAD	Oskrba z električno energijo	Bolgarija	100.00	35,4
7. november 2007	Adria Mobil doo	Sun Roller SA	Montažne hiže	Španija	80.00	10,4
19. oktober 2006	Pozavarovalnica Sava dd	Polis Osiguranje	Življenjska zavarovanja	Srbija in Črna gora	100.00	10,3
27. marec 2006	Investor Group	MAIB	Bančništvo	Moldavija	19.66	7,4
5. januar 2007	Pozavarovalnica Sava dd	Tabak Osiguranje	Življenjska zavarovanja	Makedonija	53.65	6,9
20. marec 2006	Telekom Slovenije dd	On.net	Ponudnik internetnih storitev	Makedonija	76.00	4,3
3. oktober 2007	Telekom Slovenije dd	ANEKS doo	Telekomunikacije	Bosna in Hercegovina	70.00	3,6
20. februar 2006	Nova Ljubljanska Banka dd	Klas dd Sarajevo	Trgovina na drobno	Bosna in Hercegovina	5.54	1,2

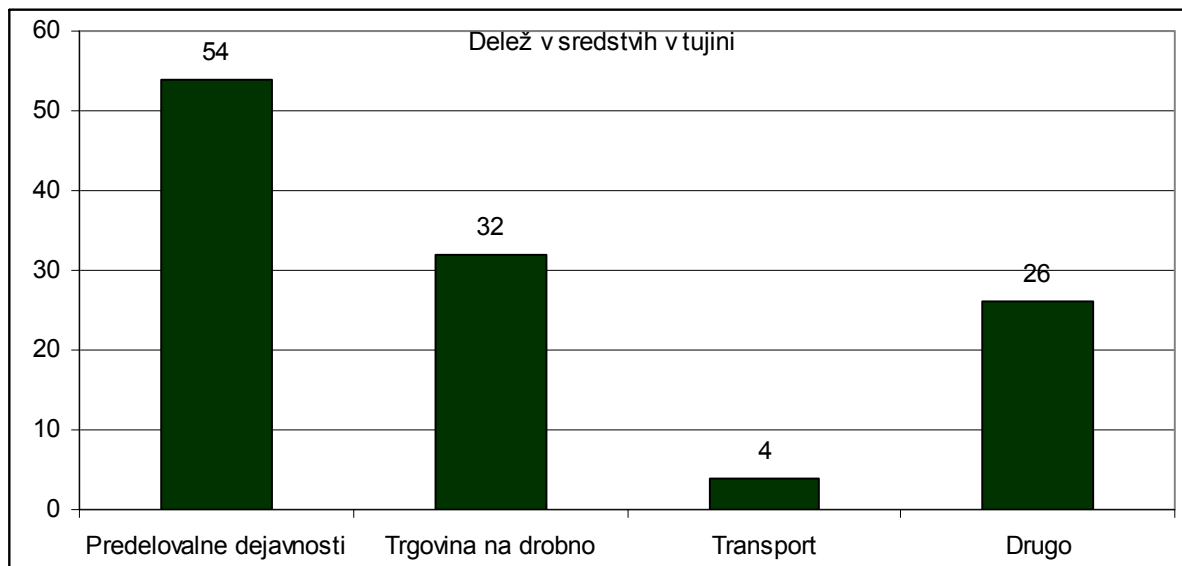
Vir: Thomson Financial in SEO net..

Priloga Slika 1. Regionalna razpršenost podjetij v tujini za TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK, 2006
 (Število podjetij v tujini in delež v sredstvih v tujini)

Vir: CMO-CPII anketa o slovenskih multinacionalkah.

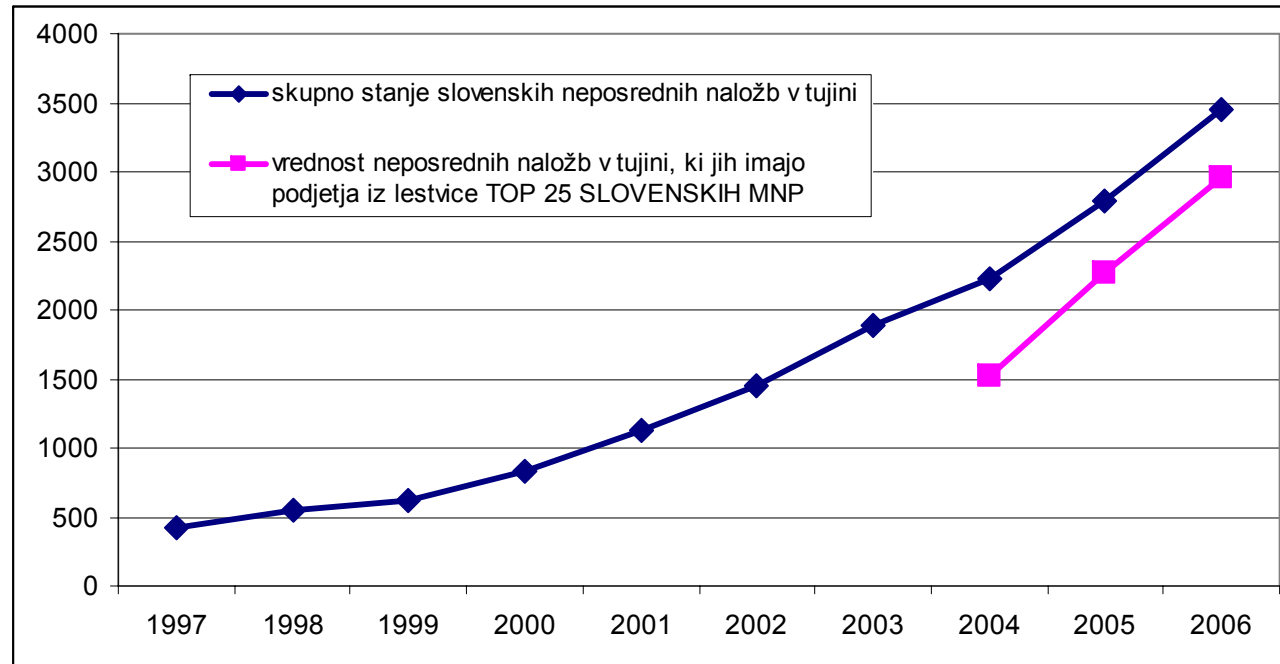
Priloga Slika 2. TOP 25 SLOVENSКИH MNP, prerez po dejavnostih (v odstotkih)^a, 2006

^a Ker so nekatera podjetja registrirana za več. As some of the firms engage in manufacturing and retail trade at the same time, the sum of percentages exceeds 100.

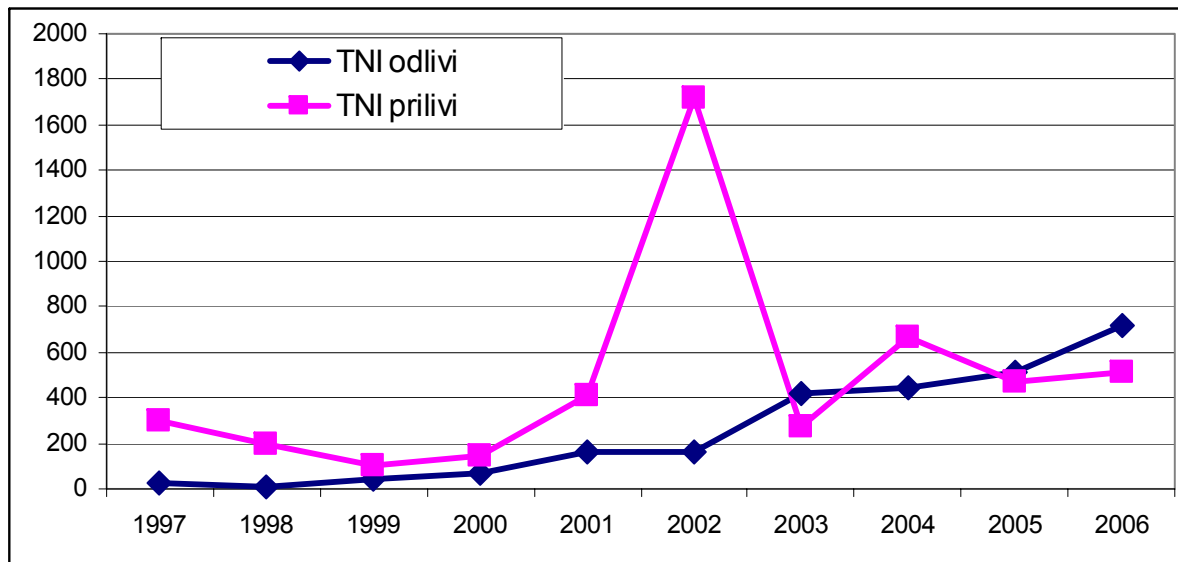
Vir: CMO-CPII anketa o slovenskih multinacionalkah.

Annex figure 3. Stock of outward FDI from Slovenia, 1997-2006
(v milijonih EUR)

Vir: Banka Slovenije in CMO-CPII anketa o slovenskih multinacionalkah.

Priloga Slika 4. Letni prilivi in odlivi tujih neposrednih investicij (TNI) v Sloveniji, 1997-2006 (v milijonih EUR)

Vir: UNCTAD, World Investment Report.

Priloga: Primer 1. Kolektor: od majhnega lokalnega podjetja prek tuje podružnice do slovenskega multinacionalnega podjetja

Podjetje Kolektor, danes vodilni proizvajalec komutatorjev v svetu (pokriva 20 svetovnega in preko 50% evropskega povpraševanja), je začelo svojo zgodbo kot majhno slovenski podjetje leta 1963. Sporazum o skupnem vlaganju so leta 1968 sklenili z nemškim podjetjem Kautt & Bux. Leta 2002 je podjetje Kolektor kupilo svoje matično podjetje, pridobilo tovarno K&B v Nemčiji in tako postalo slovensko multinacionalno podjetje. Z internacionalizacijo proizvodnje dejavnosti je pričelo leta 2000, danes pa proizvaja komutatorje na številnih tujih trgih, v Nemčiji, ZDA, na Kitajskem (kjer imajo tako novoustanovljena podjetja kot tudi skupne naložbe s tujimi partnerji), v Koreji, Braziliji in Iranu. Zahteve po zniževanju stroškov so motivirale tudi selitev proizvodnje v Bosno in Hercegovino.

Priloga: Primer 2. NLB Skupina med največjimi slovenskimi multinacionalkami

Če bi v seznamu TOP 25 SLOVENSКИH MULTINACIONALK upoštevali tudi finančna podjetja, bi bila največja slovenska banka Skupina NLB, drugo uvrščena po številu zaposlenih v tujini in tretje uvrščena po vrednosti sredstev v tujini (ter verjetno največja, če bi upoštevali tudi investicije s strani njihovih podjetij v tujini). NLB je delno v lasti belgijske KBC (34%) ter EBRD (5%). Celotna sredstva Skupine NLB so znašala 33 milijard EUR, v tujini pa pa imajo 3.009 (38%) od skupaj 8009 zaposlenih. Z internacionalizacijo so pričeli v 70ih, ko so bili v 100% slovenski lasti. Danes imajo 40 podjetij v tujini v 16 državah. 16 od 40 podjetij v tujini je bank, v katere je matično podjetje preko prevzemov v obdobju od 2003 do 2007 investiralo preko 473 milijonov EUR. Največ jih je v državah Jugovzhodne in Srednje Evrope, številne tudi v EU. NLB skupina želi biti na svojih ciljnih trgih ena od vodilnih finančnih skupin.